

Justis- og beredskapsdepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Også sendt pr- e-post: postmottak@jd.dep.no

Deres ref.:
12/2969

Dok. nr.: 185921

Saksbehandler: Trude Molvik
tm@advokatforeningen.no

18.11.2014

Høringsnotat våpeninstruks for politiet

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 18.8.2014 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sonderer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt forsvarergruppens høringsutvalg. Høringsutvalget består av Arild C. Dyngeland (leder), John Christian Elden, René Ibsen, Knut Rognlien, Mette-Julie Sundby og Inger Marie Sunde.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

Departementet foreslår at det åpnes for en generell bevæpning av politiet ved at Politidirektoratet gis myndighet til å beslutte dette når det anses «hensiktsmessig». Politidirektoratet skal bl.a. gis myndighet til å beslutte at alle tjenestepersoner skal bære enhåndsskytevåpen i den daglige tjenesten, – jfr. § 5 (1) d) i den foreslåtte våpeninstruksen. Tohåndsskytevåpen kan besluttes lagret framskutt i motoriserte patruljer, og bevæpning av disse skal kunne skje etter beslutning av politisjef, operasjonsleder eller den enkelte tjenesteperson

«når situasjonen krever umiddelbar innsats», - jfr den foreslåtte våpeninstruksen § 9 (2) c).

I arbeidsgruppas mandat var spørsmålet om generell bevæpning uttrykkelig unntatt, slik at deres grundige innstilling på 243 sider ikke inneholder noe av betydning om dette. Dermed er viktige prinsipielle og praktiske spørsmål om dette ikke blitt vurdert. Selv om det allerede i dag er adgang til bevæpning av politiet i spesielle tilfeller, innebærer forslaget et skritt videre i å gjøre økt bevæpning av politiet lettere

Advokatforeningen er sterkt kritisk til generell og økt bevæpning av flere grunner.

For det første er ikke behovet for økt bevæpning av politiet dokumentert. I høringsbrevet side 2 og 6 og i innstillingen side 21 omtales angivelig økt bevæpning i den organiserte kriminelle virksomheten. Dette skal være basert på bevæpningsstatistikk og statistikk over beslag av våpen, men denne statistikken er ikke gjengitt eller henvist til, slik at det blir umulig å etterprøve påstanden. Selv om politiet har besluttet å bevæpne seg oftere de siste årene, kan dette like gjerne skyldes en holdningsendring (føre var) hos politiet enn en reell økt risiko for å møte bevæpnede kriminelle. Enkeltstående saker (f.eks. NOKAS-ranet og 22.juli) kan ha påvirket holdningen, men slike enkeltsaker er ingen dokumentasjon på en generell økt bevæpning i det kriminelle miljøet.

For det andre er det en nærliggende fare for at økt bevæpning av politiet kan ha som virkning at det kriminelle miljøet også øker sin bevæpning for å kunne møte politiet, slik at det blir en oppadgående spiraleffekt og opptrapping av våpenbruk. Selv om økt framskutt lagring ikke nødvendigvis øker synligheten av politiets bevæpning, kan vissheten om økt bevæpning lett føre til at også det kriminelle miljøet «for sikkerhets skyld» øker sin bevæpning. Forslaget burde i langt større grad ha trukket fram og bygget på erfaringer fra land med høyere grad av bevæpning: Har det ført til en reduksjon eller økning av kriminaliteten, særlig kriminalitet hvor skytevåpen brukes? I hvilken grad har økt bevæpning hindret tap av liv og skader?

For det tredje vil en økt bevæpning hos politiet med stor grad av sikkerhet øke fare for unødvendig bruk og mulighet for misbruk og dermed skade på uskyldige tredjepersoner og polititjenestemenn selv. Det er ikke tilstrekkelig med strenge regler om bevæpningen når først den faktiske muligheten for bruk og dermed faren for unødvendig bruk øker. Når politiet dessuten får lettere tilgang til våpnene, øker også risikoen for at det kriminelle miljøet lettere får tilgang til de samme våpnene ved innbrudd i politibiler, -motersykler, -snøscootere og -båter, overrumpling og ran av polititjenestepersoner og motoriserte patruljer.

For det fjerde er ikke en økt bevæpning av politiet det eneste og beste virkemiddel mot en eventuell økt bevæpning i det kriminelle miljøet. For å vurdere dette er det nødvendig med en nærmere analyse av årsakene. I denne analysen vil det være viktig å differensiere mellom ulike miljøer. Terroristmiljøer vil være en sammensatt og særegen gruppe, hvor motivene for å bevæpne seg og bruke skytevåpen/bomber vil kunne være helt andre enn blant tradisjonelle kriminelle. Deres metoder (f.eks. selvmordsbomber) vil også skille seg sterkt fra andre kriminelle. Motiver og metoder vil kunne gi en pekepinn på hvilke virkemidler som kan ha best effekt.

Advokatforeningens konklusjon er dermed at det ikke er tilstrekkelig grunnlag for å åpne for en generell bevæpning av norsk politi. Under enhver omstendighet er spørsmålet om økt væpning av politiet ikke tilstrekkelig utredet til at det kan iverksettes.

Uansett grad av bevæpning er Advokatforeningen positiv til:

- at skrankene i EMK art 2 para 2 (retten til liv) reflekteres i våpeninstruksen ved at skytevåpen ikke kan brukes bare for å hindre skade på eiendom, se innstillingen side 112-113.
- forslagene om bedre rapporteringsrutiner når skytevåpen blir brukt, jfr. forslaget til våpeninstruks § 18
- at egenrapporteringen skal skje på en måte som ikke er i strid med selvkrimineringsforbudet i EMK art 6, men likevel er tilfredsstillende i forhold til EMK art. 2 (retten til liv), jfr. forslag til våpeninstruks § 19.

Departementet foreslår at Politidirektoratet også kan godkjenne bruk av andre våpen enn de politiet i utgangspunktet har, jfr. forslag til våpeninstruks § 5 (1) c). Dette er ment å gjelde ved Forsvarets bistand til politiet, jfr. høringsbrevet side 5.

Advokatforeningen mener at Politidirektoratets fullmakt er formulert altfor vidt. § 5 (1) c) bør uttrykkelig begrenses til tilfeller hvor Forsvaret bistår politiet.

Vennlig hilsen

Erik Keiserud
leder

Merete Smith
generalsekretær